

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre — 10 kor.
 Negyedévre — 4 " "
 Helyben házas hordva:
 Egész évre — 20 kor.
 Negyedévre — 5 " "
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre — 24 kor.
 Negyedévre — 6 " "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hét és
 a nap utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáca-utca 8.

A szerkesztőség kérésre visszajár
 vagy megvásárolja nem vállalhat.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalban intézendők.

Egyes szám ára 3 fillér.

NAGYVÁRAD, január 16.

A magyar iskolákról.

(V. I.) A kultuszminiszteri tárca tárgyalása folytán fölmerült viták legkompetensebb bizonyítékai annak, hogy a magyar iskolák körül bajok vannak, a melyek orvoslásra várnak.

Nem szólunk ez alkalommal az egyetemekről, csupán a közép és elemi iskolákról. És az utóbbin kezdjük. Nem vagyunk tulzós sovínisták, tiszteletben tartjuk a nemzetiségek jogos kivánalmait, de megdöbbenéssel fogadtuk egyik nemzetiségi képviselőnek panaszát, a ki a tanítók fizetésrendezési ügyével kapcsolatosan tiltakozik az ellen az erkölcsi kényszer ellen, a melyet a magyar állam a nemzetiségi tanítókra akar erőszakolni. Lásuk mi az a csodabogár, mi azaz erkölcsi kényszer? Apponyi — s az egész magyar társadalom elvárja a magyar állam területén működő összes tanítóktól, hogy hűséggel viseltesenek a magyar állam iránt; ezt a hűséget ne csak ők maguk tartsák meg, de plántálják bele a nevelésükre bízott gyermekek lelkébe is. Ez az az erkölcsi kényszer, a melyet a nemzetiségi képviselők nem akarnak vállalni.

Pedig ezt vállalni kell, ha csak azt nem akarják a tisztelt nemzetiségi honatyaik, hogy a magyar államegység alapja

meginogjon. Az Alföld keretein belől mintegy 9 millió magyar lakta területen csak magyar nyelvű iskolák vannak; a többi vidékeken, tehát tíz és fél millió lakos lakta vidéken alig akad falu, a melyben ne találunk nemzetiségi iskolát. Mi történik már most csak egy évtized múlva is abban az esetben, ha ezeknek az iskoláknak tanítói és tanulói nem viseltetnek hűséggel a magyar állam iránt?

Apponyi megadta erre a választ. Azonban óhajtjuk, hogy ez — a sopánkodás provokálta válasz ne csak olyan elhangzott válasz legyen. Évtizedeken keresztül volt időnk, számtalan esetben volt alkalmunk tapasztalni, hogy mindazok, a kik e kérdésben nincsenek velünk egy nézetben, azon ellenségeink, a kik a tettek mezején kezeiknek a vastagabb bőrű felével simogatnának meg bennünket.

Az iskolák semmi szín alatt sem szabad megosztanunk, hiszen ez már hatványozott tultengése volna az eddig is fölötté nagylelkű loyaltásunknak.

Ugyancsak magyarságunk függetlenítése szempontjából, nemzeti szempontokból igazat kell adni Fábry Károlynak. A közép és polgári iskolák tantervéből törölni kell a német nyelvet. Ne kötelező, de rendkívüli tárgy legyen az. Függetlenségünk magunkat Ausztriától nyelvben is. Igaz, hogy a német nyelvnek sokan veszik hasznát, de hányan tanulták meg a

nyelvet grammaticae csupán az iskolában? Nem hogy nagyon kevesen, — de egy se. A ki beszél a német nyelvet, az vagy a szülői háznál, (vagy kicserélés folytán idegen családnál) vagy pedig a gyakorlati életben sajátította el. Azért az egy pár növendékért, a kik úgy is elszakítanak a német nyelvet, ne terheljük meg ezzel a különben is eléggé terhelt növendékek f-jét — egyéb jelentékeny tárgyak rovására. Legyen a német nyelv rendkívüli tárgy azoknak a számára, a kiknek ez munkáját némileg megkönnyíti. Hogy a német nyelvet a mai állapotában nem lehet komolyan venni, azt eléggé bizonyítja az a körülmény, hogy egy a középiskolai, de különösen a polgári iskolai tanárképzőből kibocsátott nyelvészeknek alig egy tizede beszél a német nyelvet. Már most milyen kedvvel és milyen ambícióval taníthatják ezek a német nyelvet?

Egyszerűen ne nagyképüsködjünk.

* Ez az argumentum tagadhatatlanul igaz. De nem az következik belőle, hogy lökjük ki a bölcsővel együtt a gyermeket is, hanem az, hogy javítsuk a német nyelv tanítási rendszerét. Annyi erővel, amennyit középiskoláinkban a német nyelvre fordítanak, meg lehetne tanulni németül beszélni is. Példa reá, hogy a horvát középiskolákban tényleg megtanulnak beszélni a tanulók. Tessék tehát praktikusabb rendszert alkalmazni középiskoláinkban a német nyelv tanítására. Ilyen irányban beszélt ma a képviselőházban Apponyi Albert kultuszminiszter is, kinek ez irányban nyilvánított elveit mi is magunkénak valljuk. Szerk.

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Montcernay Zsófia.

Írta: Jules Lemaitre.

Az Abbaye-aux Bois kolostorban, ahol a francia főnemesség leányai nevelkedtek, De Rochebrune asszonynak, a főnöknőnek születése napját ünnepelték.

Az apácák, a növendékek s egy sereg hölgy, anyák és ezek barátinói várakozással teljesen ültek az ünnepélyesen földiszíteit teremben. A színpadon egy elsőéves növendék hárfán adott elő egy zenedarabot. Azután másodikéves leányok szavaltak Florian meseiből, mire egy harmadéves kisleány lépett a színpadra s egy költeményt deklamált.

Most lehullott a nehéz szőnyeg-függöny, mely Diana s Endymion szerelmét ábrázolta.

Az estét ugyanis Racine Atháliájának II. fölvonása zárta be s a szünet alatt át kellett alakítani a színpadot.

Joad, Athália, Abner, Mathan, Josabeth és Joas személyesítői a legnagyobb izgalommal voltak a kulisszák mögött. Joadot Montcernay kisasszony ábrázolta, hosszú parókával és szakállal, mely alól kipirosított két cseresznye-ajak. Abner Conflans kisasszony játszotta, páncélban és hatalmas bajusszal, míg a szőke, szelidarcu Choiseul kisasszony a kegyetlen Athália szerepét tanulta be. Hívebb jellemzés okául három szépség flastromot ragasztott, egyet a homlokára, egyet az arcára és egyet az ajakára.

— Szépség-flastrom Athália királynő szerepében? mondotta Chrimose nővér, aki a próbákat vezette. De hova gondol kisasszony?

— De miért nem, nővér. Hiszen Athália anyja, Jezabel, tudvalevő dolog, hogy festette magát; így áll a szövegben.

Joas a kis Montcernay Zsófia volt, egy nyolcesztendő gyermek, aki e pillanatban a függöny hasadékain át kikandikált a terembe.

— Mit csinál Montcernay kisasszony?

— Nézem, hogy megjött e a mamám, felelte Zsófia szomorúan.

— Hiszen tudja, hogy nem jön. Megizente ma reggel. Tehát ne is gondoljon rája, hanem ügyeljen a szerepére. Ha a mamája megtudja, hogy jól játszott, nagyon fog ám örülni.

A gyermek mosolyogni próbált.

Az előadás megkezdődött. Mikor Choiseul kisasszony a legpathetikusabban hangján elkiáltotta, hogy: Föl, tyrusok, fegyvert ragadjatok! — belépett a színpadra Zsófia, Joaddal, Zakariással és a kóruossal.

Minthogy a kisleány nagyon izgatott volt, első szavait oly meghatóan, annyi érzelmmel mondta el, hogy a hölgyközönség soraiban fölhangozott a tetszés moraja.

De mikor Athália ehhez a helyhez ért:

— Hol vannak a szüleid?

A kis leány alig tudta ráfelelni, hogy:

— Elhagytak.

És mikor a királyné hozzátette:

— Hogyan és mikor?

A kis Montcernay leány hebegni kezdett és könyekbe tört ki.

Ujdonságok farsangi cipőkben

a legnagyobb választékban, a legelegánsabb és legjobb kivitelben

a hírneves **KOBRAK-CIPŐK** egyedül elárúsítása. —

EIGNER EDE és Tsa

kizárólagos cipő raktáiban NAGYVÁRAD, BÉMER-TÉR.

Telefon: 695.

Hagyjuk el azt, a mire nincs szükségünk. Ha a német nyelv nélkülözhetetlen és életparancsolta szükség volna, úgy csak tökéletesedett volna oktatásunk s nem fenyegetné e tárgyat — a teljes csőd.

Ugyancsak a kultuszministeri tárca erkölcsi oldalára tartozik a tulterheltség is. A panaszok eddig csak a középiskolák köréből, hangzottak. Azonban a tulterheltség meg van az elemi iskolákban is. Az elemi iskolák V—VI. osztályai a polgári iskolák I—IV. osztályai anyagának quintessenciáját ölelik fel s ezt a még — aránylag fejletlenebb növendékek — csak roppant nagy nehézségekkel tudják leküzdeni.

Allami egységünk megszilárdítására törekvő kulturánkat akkor igyekeznünk egészségessé tenni, ha a nemzeti szellem radikális keresztülvitele mellett kidobjuk a fölösleges lomot a szükséges dolgok intenzívebb fejlesztése érdekében s megkönnyítjük az oktatást az elemi fokon is, hogy ezt a mindenkire nélkülözhetetlen és kötetlen haladást népszerűbbé és könnyebben hozzáférhetővé tegyük.

Minisztertanács. Mint fővárosi tudósítónk jelenti, tegnap délután 3 órakor miniszteri tanácskozás volt, mely számos fontos ügygel foglalkozott. A minisztertanácsban szóba került Polónyi ügye is és ebben azt a szenzációs határozatot hozta különösen Zichy Aladár gróf exponálása következtében, hogy Polónyit felszólítják, hogy vigye az ügyet a bíróság elé.

Benedek János és a — bizalom. Tudvalevő, hogy e hó 13-án Hajduböszörményben bizalmat szavaztak Benedek Jánosnak — de nem a választói. Mint ugyanis Hajduböszörményből jelentik, a függetlenségi párt állandó választmánya tegnapi ülésén foglalkozott a népgyűléssel és a bizalmi szavazattal és konstata, hogy ez a népgyűlés kellőleg előkészítve nem volt. Akik bizalmat szavaztak Benedeknek,

jobbadán a párthoz sem tartoznak, a legtöbb pedig nem is szavazó. Ennél fogva a párt állandó választmánya elhatározta, hogy egy rendesen előkészített újabb közgyűlésen újra foglalkozni fog Benedek János magatartásával és majd ezen a közgyűlésen dönt végérvényesen és illetékesen felőle. Eszerint hát Benedek János ur ő demokratságának még sem olyan kényelmes a feje alja, mint kürtölték a 13-iki népgyűlés ismertetése kapcsán.

Polónyi holnapi beszéde. Fővárosi tudósítónk jelenti: A közoktatásügyi tárca költségvetésével holnap végezni fog a Ház, mely után az igazságügyminiszteri költségvetés kerül napirendre. Ugy értesülünk, hogy ennek tárgyalása során még holnap fel fog szólalni Polónyi és nagyobb beszédet mond, melyben szóvá teendi Halmos polgármester vádjait is. Az igazságügyminiszter beszéde elé nagy érdeklődéssel néznek a politikusok.

A Polónyi—Halmos ügy újabb momentumára, hogy ma a képviselőház folyósóján több képviselő egy felhívást irt alá, melyben Halmost felszólítják, hogy hozza nyilvánosságra mindazon eseteket, melyekben Polónyi mint bizottsági tag eljárta és hasznot húzott.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, január 16.

Elnök *Justh Gyula.*

A múlt ülés jegyzőkönyvének hitelesítése s az elnöki előterjesztések és irományok bemutatása után

Eitner Zsigmond: A közgazdasági bizottság nevében tesz jelentést.

Várady Károly: Jelenti, hogy az interpellációs könyvbe *Samassa János* jegyzett be interpellációt az államvasutak kezelésénél mutatkozó hiányok és mulasztások tárgyában a kereskedelmi miniszterhez.

Elnök: Javasolja, hogy a Ház tekintettel arra, hogy a Ház volt tagját *Bernáth Dezsőt*, ma délután három órakor temetik, kéri hogy már két órakor térjenek át az interpellációra.

Apponyi beszéde.

Apponyi Albert közoktatásügyi miniszter: A közoktatás majdnem minden ága reformra szorul, de tartozik kijelenteni, hogy e tényből a multa nézve nem csupán elitélő következtetések vonhatók le. Mert ha nem is helyesli a mult kormányok minden tevékenységét, mégis el kell ismerni, hogy elődei jóakarattal, buzgósággal végezték dolgukat és sok becseset alkottak. Mindenek előtt az egyetemről akar szólni. (Halljuk. Halljuk.) Egyetért Ballagival abban, hogy az egyetem szervezete nem alkotmányos alapon fekszik. Elismeri, hogy a tanároknál bizonyos inkompatibilitás áll fenn, iparkodni fog ezen segíteni az autonomia sérelme nélkül. (Helyeslés.) A középiskolai tanárképzés reformjával foglalkozik. Hencz támadásaira egyes tudományos intézetek és tudósok ellen, azt feleli, hogy az általános támadásokra, hogy ne mondja leszólások, nem reflektál. Azért, mert ez intézetekkel szemben nem tartja magát felettes hatóságnak, ő csak felügyeletes hatóság, de hangsúlyozza, hogy ha a támadások alaposságáról meg volna győződve megvizsgálná őket. Sorra veszi Hencz támadásait. Ami az angol irodalmi tanszéket illeti erről is beszélt Hencz; az egy oly született angollal van betöltve, aki tudományos színvonalon áll s aki magyar állampolgárságot is megszerezte s a magyarságnak az angol sajtóban is jó szolgálatokat tett. Ez vezeti őt a francia tanszék betöltésénél is. (Helyeslés.) Hencz erősen megtámadta a magánintézetek nevelési rendszerét; ez intézetek az urhatnáságoknak a tultengései; iparkodni fog e tekintetben tényleg fennálló bajokon segíteni.

(A harmadik egyetem.)

Az egyetemről ha már beszél, szólni akar a harmadik egyetemről is. Neki is az a meggyőződése, hogy a tultsufaltság megszüntetése végett nem egy hanem legalább két új egye-

— Te kis bolond! sugta fülébe Athália, elrontasz mindent. Aztán folytatta a szerepet:

— És mely ország a te hazád?

De a kis leány csak zokogott tovább és kezébe temette arcát.

Le kellett bocsátani a függőnyt.

Crimose nővér a színpalak közé ment, hogy vigasztalja a gyermeket.

— Mi baja Zsófi? Fél az emberektől?

— Nem nővér.

— De hát mi lelte?

— Nem tudom.

Az apáca visszatért a terembe, a gyermekkel együtt. És mialatt megkezdték újra a darabot és Joas szavait Abner reprodukálta, a kisleány az öreg apáca lábainál ült és csöndesen sirdogált.

— Tudom én, mi baja a kicsikének, — gondolta magában Crimose nővér. De hogyan segíthetnék rajta? t . . .

A ragyogó Montcernay marquise, Zsófi anyja, husz éves korában özvegyen maradt s egyetlen örömet a mulatságban lelte. Szerette ugyan a leányát, de a maga módja szerint. Mikor Zsófi még egészen csöpp volt, úgy bánt

vele, mint egy bubával. Ha mulatságot adott amelyen fiatal indiánoknak vagy pásztorleánynak öltözött, a gyermekre is ugyanolyan jelmezt adott s a módiföltött finomlelkű kicsike e bolonságokat a szeretet és gyöngédség megannyi jelének vette.

Mikor a játékszerben már nem talált többé mulatságot, azaz mikor Zsófi betöltötte hatodik évét, Montcernay asszony bevitte őt az Abbayeaux Bois kolostorba, A gyermek engedelmességet, hogy szeretett anyját ne bántsa.

A marquise évente kétszer-háromszor meglátogatta leányát, aki csak ezekért a látogatásokért élt. Szíve mélyén titkos fájdalom gyötrte a kisleányt, ki néha játszótársnői körében sirógörcsöt kapott. Hiszen belátta ő, hogy a főnemesi leányoknak másféle nevelésben kell részesülniök s hogy nem lehetnek sokat az anyjuk körül. De szenvedett. Az apácák jószágok voltak hozzá s az idősebb növendékek között is akadt volna, aki elvállalja mellette az édesanya szerepét, de Zsófi ezzel nem érte be. Az anyját kívánta.

A harmadik osztályból Zsófi a másodikba került s készült az első gyónásra.

Az új tanítónők között volt egy, Terézia nővér, aki mindig szomorúnak, sőt komornak látszott. Hogyha a katekizmust mondotta föl a növendékekkel, ezeknek úgy rémlett, mintha Terézia nővér egészen másra gondolna. Zsófi félt Terézia nővér közömbös tekintetétől, de mégsem tudta levenni róla a szemét. Pillantásai kétségkívül sértették a fiatal apácát, aki sokszor meg is feddette.

Zsófi ezt gondolta magában: ki nem állhat! és nagyon boldogtalannak érezte magát.

Az első gyónás napján minden kisleány édesanyja meg jelent a kolostorban. — Csak Zsófi mamája irt, hogy nem jöhct, mert jelen kell lennie Artois gróf nagy ünnepélyén . . .

Zsófi azzal a gondolattal próbálta magát vigasztalni, hogy az ő mamája a legszebb mama és szíve mélyéből imádkozott érte.

Este kiment a kolostor belső udvarára, leült egy kőpadra és keservesen sirt.

Egyszerre a folyosón, mely a főnöknő lakosztályába vezetett megjelent egy fehér árnyék.

Zsófi azt hitte, hogy De Rochebrune asszony és hangos zokogással futott feléje.

(Vége. köv.)

Az érmelléki Kereskedelmi és Ipari Részvénytársaság
borkiviteli osztálya ajánlja tisztán kezelt hegyi borait.

temre van szükség. Minthogy azonban a negyediket a harmadik előtt felállítani nem lehet (Élénk derűtség). Most csak erről akar beszélni. Bánffy taktikai hibának mondta, hogy az új egyetem helyét minapi beszédében meg nem jelölte. Hát Bánffy ehhez ért, csakugyan ért a taktikai kérdésekhez. (Nagy derűtség.) és ezt elismeréssel mondhatja felőle. Az új egyetem helyéről mindaddig amíg a javaslat benyújtva nincs, beszélni nem lehet. Csak a befejezett törvény volna olyan fait accompli, amely a versengést végkép megszüntethetné. Elismeri, hogy a hely megállapításánál nem elsőrendű szempont a pénzkérdés, hanem a kulturális és nemzeti érdek. Ez fogja vezetni őt is. (Élénk helyeslés.)

(A klasszikus nyelvek védelme.)

A tulterhelés kérdésével is foglalkozni kíván. Egyáltalán nem hajlandó elismerni azt az irányzatot, mely a klasszikus nyelvek kiküszöbölését célozza. Mindent el fog követni, hogy az ifjuság ne tóduljon túl nagy mértékben a lateiner pályára, de kiküszöbölni műveltségünk-ből a klasszikusokat egyáltalán nem fogja. A középiskola reformjánál erről szó sem lehet. (Helyeslés.) Módszertani hibákon lehetőleg segíteni fog. (Helyeslés.) A modern idegen nyelveket is tanítani kell, mert nem szakíthatjuk el azon kapcsolatot, melyek bennünket a nyugathoz fűznek. Kérdi, nem lehetne-e kezdeményezni nekünk egyöntetűséget a külfölddel ép úgy, ahogy a munkástörvényhozás terén bizonyos egyöntetűség jött létre, bizonyos jó értelemben vett internacionalizmus. (Élénk helyeslés.)

(A tanítók fizetése.)

Ezek után a népoktatás ügyével kíván foglalkozni. (Halljuk! halljuk!) A fizetésrendezés, melyet ő tervez nem marad el a legműveltebb nyugati államok fizetésrendezése mellett. Nem vagyunk gazdag nemzet, ha nem akarunk tönkre menni nem lehet gazdagon élnünk. De amilyen mértékben gazdagabb lesz ez a nemzet, oly mértékben fogja érezni ennek hatását a kultúra minden tényezője természetesen a tanítóság is. Husz millió koronával tesz többet tárcájának az ideit többlete és ebből hat milliót kapnak a tanítók. Ő tehát nyugodtan mondhatja, hogy tett valamit a tanítók érdekében. (Éljenzés.) Amit a felekezeti és állami tanítók egyöntetűsége tekintetében meg lehet tenni, ő megteszi. De nem tartja olyan evidensnek azt, hogy az állam csinálja meg ezt az egyenlőséget, az az állam mely a felekezeti tanítókat csak segélyezi, de nem fizeti. Minden egyébbtől eltekintve is ez finánciális lehetlenség.

(A nemzetiségi iskolák.)

Aki keresi azon garanciákat, amelyekről ő beszélt, azt kéri várja meg míg a javaslatot benyújtja. A javaslat a nemzeti kultúra érdekeit szolgálja kivétel nélkül.

Bredicianu Korjolan: Nincs kizárva.

Apponyi Albert gróf: Nem kétségtelen magától azzal, hogy Bredicianu meg lesz a javaslattal elégedve. (Élénk helyeslés.)

Bredicianu Korjolan: Nincs kizárva.

Apponyi Albert gróf: Az állam összes polgárait nemzetiségi különbség nélkül abba a helyzetbe akarja hozni, hogy csak egyaránt szolgáltsák a katonát és a polgárt, de egyaránt részesülhessenek is a kultúra árában. (Zaj-

jos helyeslés.) Ezt célozza ő. (Éljenzés.) Ez pedig keresztül nem vihető úgy ha szigetek keletkeznek, melyek a mi kulturánkról nem akarnak tudni nyelvünket nem akarják ismerni, ezzel a nemzetiségek maguk rekesztik ki magukat kulturánkból. Bünt követve el, az a közoktatásügyi politika, mely ehhez segédkezik nyujtana. (Élénk helyeslés és taps.)

Aki ebben a magyar uralomban részt venni nem akar, az önmagát emészt fel. (Éljenzés.) Igenis itt a magyar az ur, igenis van ennek bizonyos exclusiv jellege, még pedig az, hogy az egységes magyar érdeknek alá kell reudelni minden parciális érdeket. Az egész politikai magyar nemzet legyen ur a hazában. Azt hiszi, hogy abba a nemzetiségek is bele akarnak tartozni. Azt hiszem, — mondotta, — ezuttal elég világosan fejeztem ki nézetemet e kérdésről. (Zajos helyeslés.) A nemzeti irányzat az egyik, a gyakorlati irány, hogy tudniillik ne az iskolának, hanem az életnek tanítsunk, a másik vezércsillaga oktatásügyi politikájának. Ezt képviseli az ő programja s ennek alapján kéri a költségvetések elfogadását. (Hosszszantartó éljenzés és taps. Szónokot számosan üdvözlölik.)

Elnök: Következik a

részletes tárgyalás.

Az első, második és harmadik tételt vita nélkül elfogadják. A negyedik tételnél

Bakonyi Samu: Debrecennek vindikálja a harmadik egyetemet. Bővebben fejtegeti ennek jogosultságát. A tételt elfogadja.

Hencz Károly: Az általános vita során elmondottakat senki sem cáfolta meg érdemlegesen. Kéri a minisztert, hogy az ő vádjaira nézve indítson vizsgálatot.

Kecskeméthy István: A kolozsvári egyetemről szól. Azonban az elnök figyelmeztetésére, hogy most a budapesti egyetemről van szó, röviden befejezi szavait.

A katolikus alapok.

Apponyi kultuszminiszter: A katolikus alapítványok ügyét meg fogja vizsgálni. Ezek hovaforításának kérdését majd a kath. autonómia rendezésével együtt fogják megoldani. Hencz általános vádaskodásaira nézve nem indít vizsgálatot

Sághy Gyula: Hanc felszólalásai ártnak a magyar kulturának. (Helyeslés.)

Kecskeméthy István a kolozsvári egyetem tételénél Bakonyival polemizál.

Az egyes tételek vita nélkül megszárazzák.

A középiskolák államosítása.

Az állami gimnáziumnak tételénél

Bánffy Dezső báró: A középiskolák államosítása a magyar nemzeti állam szempontjából feltétlenül szükséges. Tudja, hogy sem a miniszter, sem az egyház, melynek egyik világi képviselője, nincsenek vele egy véleményen. 16. nemzetiségi iskola van. Ez talán kevés azoknak, kik a magyar nemzeti állam elleneségei, de egyáltalán felesleges a magyar nemzeti állam szempontjából. Hogy nemzetiségi középiskolák vannak, annak eredménye, hogy dákóromán és más irányú tanítók nem tartja helyesnek ezt a magyar nemzeti állam szempontjából.

Polónyi a Hazban

Most lép a terembe Polónyi Géza igazságügy-

miniszter, kit lelkes éljenzéssel és tapsal fogadtak.

Bánffy Dezső báró: Ilyen viszonyok közt előáll olyasmi, mi a bukaresti kiállításon történt. Lehetetlenné kell tenni, hogy az állam céljaival ellentétes törekvések neveltessenek községi iskoláinkban. A nőknek tudományos pályára való lépését természetellenesnek tartja. Az ő miniszterelnöksége alatt egy minisztertanácson elmondta véleményét e kérdésben. Akkor is a nők tudományos pályára lépése ellen foglalt állást. Már a közép iskolákban kell korlátozni a leánytanulók számát.

A bukaresti kiállítás.

Bredicianu Korjolan: Bánffy szavaira reflektál. Tiltakozik Bánffy ezen szerinte hazarontó eszméje ellen. Bánffy azt hiszi, jön idő mikor az ő eszméit dicsérve emlegitni fogják.

Felkiáltások: Eljen Bánffy!

A bukaresti kiállításról beszél. Talán nem is kellett volna megengedni, hogy oda elmenekjenek? (Zaj.) Mit csináltunk mi ott? Néztük a kiállítást!

Egy hang: Denunciáltak mindent, ami magyar!

Bredicianu: Mutasson a közbeszóló ur egy szál embert, aki ilyet csinált. Lehetetlen is volt az, mert a magyar kormány gondoskodott róla, hogy mindég legyen mellettünk valaki, egy őrszem.

Elnök: Ne tessék eltérni a tárgytól.

Bredicianu: Az ellen szól, hogy a román gyermekeknek magyar gimnáziumokban, ha románságát hangoztatja, azt mondják menjen Romániába!

Bredicianu Korjolan nemzetrontó politikának mondja Bánffy politikáját.

Felkiáltások: Eljen Bánffy!

Bredicianu: Apponyi konciliáns nyilatkozatának épen ellenkezője a Bánffy beszéde. Szóvá akarja tenni Bánffynak a bukaresti kiállításról tett megjegyzéseit, de az elnök leinti, hogy maradjon a tételnél. A magyar középiskolák ellen tesz kifogásokat. Szóló fiát a bukaresti középiskolába küldte, mert az itteni középiskolákban, ha román származását emlegette, azt mondták:

Menjen Bukarestbe!

Közbekiáltások: Az apját is oda kellene küldeni.

Bredicianu: Én itt szükségesnek tartom magamat. A tételt nem szavazza meg.

Bakonyi Samu félreértett szavait magyarázza helyre.

Hajdu Frigyes a középiskolai tanárok fizetésemelését kívánja.

Elnök az ülést 10 percre felfüggeszti.

Polónyi javaslatai.

Szünet után Polónyi Géza igazságügyminiszter hét törvényjavaslatot terjeszt a Ház elé és pedig: a polgári törvénykezési rendtartás és sommás eljárási törvény módosításáról, a büntető perrendtartásról szóló 1896: XXXIII. t.-c. módosítása és kiegészítése, az ügyvédi rendtartásról szóló 1874: XXXIV. t.-c. módosítása tárgyában. Ez utóbinál az igazságügyminiszter egy legfelsőbb tegyelmi bíróságot kontemplál, melynek tagjai felerészben kuriai bírák, felerészben ügyvédek volnának. Végre négy egyezmény becikkelyezése tárgyában nyujt be javaslatot. Utána.

Hencz Károly reflektál Apponyi szavaira. Az ő vádjai konkrét esetek voltak. Fenntartja

a Ferenc-József intézetről mondottakat. A svindli gimnáziumok eltörlését sürgeti. Malonyay Dezső ellen vádalt szintén fenntartja.

Apponyi Albert igéri, hogy ami visszaélést talál, orvosolni fogja és minden konkrét panaszt megvizsgál. Hajdu Frigyes szavaira megígéri, hogy a középiskolai tanárok helyzetével is foglalkozik és reméli, hogy sikerül neki a kérdést közmegegyezésre megoldania. Bánffy szavaira reflektálva kijelenti, hogy nem hive a teljes államosításnak. Szükségesnek tart ő is egy bizonyos központi kormányzatot, de bizonyos autonómiának kell maradnia, nehogy a teljesen centrális hatalmat felhasználhassa majd a nemzet ellen egy újabb nemzetellenes kormány. Kívánatos a növelés olyan állapota, minőt Bánffy kifejtett, de hangsúlyozza, hogy sok nőt a középiskolákba a kenyérszükség kényszerít, ezt pedig respektálni kell.

Ezrtán a Ház egyes tételeket vita nélkül elfogad. Egy tételnél Bánffy kéri a Házat, hogy beszédét holnap mondhasa el. A Ház a kérést teljesíti s így rákerült a sor az

interpellációkra

Samassa János interpellálja a kereskedelmi kormányt a vasúti ügykezelés hiányaira vonatkozólag.

Az ülés ezzel véget ért.

Előfizetési felhívás.

Fel-felhangzik naponta a közönség panasza a tisztességtelen sajtó ellen. Amely beleavatkozik a magánélet szentélyébe. Amelynek művelői tollal irnak, de revolverrel dolgoznak. És a mely ellen kellene már valamit tenni . . . mondják itt is, ott is.

Kellene tenni és még sem történik semmi. Mert a közönség olyan sajtót kap, amelyet érdemel.

Levegőből a sajtó nem él meg, hanem a közönségből. Ha a közönség botrányhajhászó revolverlapokat támogat, hát akkor ne tessék panaszkodni a botrányok, a revolverezés miatt.

Uj év kezdetén jó lesz ezzel számot vetni.

Tizenharmadik évfolyamába lép lapunk. Nehéz idők viharait állottuk ki, de a viharok csak megedzettek erőnket, fokozták kitartásunkat, hogy soha egy pillanatra se feledjük a Tiszántul célját, hivatását. Hivatásunk az, ami a tisztességes sajtóé lehet: erős keresztény magyar társadalmat nevelni s annak kezébe jó ujságot adni. A vallásos, erkölcsös, hazafias magyar ember a mi ideálunk, azt szolgálja tollunk immár tizenkét év óta. Eseményekért küzdünk, a közérdeket szolgáljuk.

A mikor a sajtó kinövései a közönségnek nyakára kezdenek nőni, nem lesz szerénytelenség tőlünk, ha egyszerűen multunkra mutatunk. Ami multunk erős záloga jövőnknek. Mikor tehát az uj év kezdetén a közönség hathatós támogatását kérjük, abban a reményben tesszük, hogy a sajtóra való panaszkodás nem marad üres szó s meglesz az alság tanbelőle, hogy a közönség a maga érdekében is a tisztességes sajtó zászlaja alá áll.

Lapunk előfizetési ára marad a régi:

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átvéve:

Egész évre — — — — 16 kor.
Negyedévre — — — — 4

Helyben háshoz hordva:

Egész évre — — — — 20 kor.
Negyedévre — — — — 5

Vidékre postán szállítva:

Egész évre — — — — 24 kor.
Negyedévre — — — — 6

A TISZÁNTÚL
szerkesztősége és kiadóhivatala.

UJDONSÁGOK.

Tisztelettel felkérjük vidéki előfizetőinket, hogy *ugy hátralékban levő, valamint a jelen negyedre szóló előfizetéseiket mielőbb beküldeni sziveskedjenek*, hogy a lap szétküldésében fennakadás ne történjék.

* Hevesmegye az autonómiáért. Hevesvármegye legutóbb tartott közgyűlésén határozatot hozott, melyben kimondja, hogy feliratot fog intézni a megyék autonómiája érdekében az országházhhoz. A felirat egy példányát minden vármegye törvényhatóságának megküldte hasonló felirat készítése végett. A felirat tegnap érkezett meg Biharvármegyéhez.

* Gyűjtés a Rákóczy-szoborra. Kassa városában monumentális lovasszobrot szándékoznak felállítani Rákóczi fejedelemnek. Eddig már mintegy másfél százezer korona gyűlt össze, de ez még kevés arra, hogy a hős fejedelem emlékéhez, erényekbe tündöklő nagyságához s az utókor hálás kegyeletéhez méltó szobrot állítsanak. Kassa város polgármestere most országos gyűjtést indított a szoboralap javára. Adományok Kassa város polgármesteri hivatalához küldendők.

* Kitüntetett munkások. A kereskedelemügyi miniszter évenként elismerő oklevelet és pénzbeli jutalmakat ad olyan szorgalmas, buzgó, ipari munkásoknak, akik hosszú idő óta egy szakiparnál, különösen pedig egy iparüzletben foglalkoznak. A nagyváradi kereskedelmi és iparkamara kerületében négy ilyen 100—100 koronás jutalmat és oklevelet adományozott ezuttal is a miniszter. A pályázatokat a kellő okmányokkal már régebben felküldötte a nagyváradi kemara a miniszterhez, aki a napokban küldötte le a jutalmak odaítélésére vonatkozó elhatározását. E szerint a 100—100 korona jutalmat és az oklevelet a következő munkások kapják: *Antal József* pintér segéd, aki már 31 éve dolgozik a felsődernai magyar aszfalt-társaságnál; *Tóth András* szücs segéd, Jóó Ferenc nagyváradi iparosnál, aki már 32 éve dolgozik mint szücs; *Bukorszky Károly* szücszabó, Derecskén, Kiss Zsigmond iparosnál már 14 éve dolgozik és végül *Zeemann János* nyomdász segéd, aki már 18 év óta dolgozik a jelenleg Sonnenfeld Adolf könyvnyomdájában. A derék munkásoknak később fogják ünnepélyesen átadni a jutalmakat és okleveleket.

* Uj biztosítóintézet Nagyváradon. A Magyar élet- és járadék biztosító intézet mint szövetkezet, amely néhány év óta áll fenn s már is tekintélyes helyet vívott ki működésével a hazai biztosító intézetek között, Nagyvárad és Bihar megye területére főképviseletet állított fel Nagyváradon. Az igazgatóság tagjai között van Bihar megyéből *Telegdy József* nagybirtokos. A főképviseletet vezetésére *Mikes*

Ódön, lapunk volt munkatársa lett kinevezve, aki készséggel szolgál az érdeklődőknek felvilágosítással. A képviselőiség irodája Deák Ferenc-utca 1. sz. kereskedelmi Csarnok palotája.

* Ösztöndíjat kér külföldi tanulmányutra. Halasi (Tisch) Zsigmond nagyváradi születésű ifju, műasztalos, rajzoló külföldön óhajtana magát tovább képezni s Nagyvárad városához fordul külföldi útjára ösztöndíjért. Halasi a homonnai faipari szakiskolát végezte.

* Az osztálysorsjáték haszna. A Magyar Kir. Szabad. Osztálysorsjáték R. T. tegnap tette közzé 1906. évi mérlegét. A társaságnak bruttó évi haszna 3.600.000 korona részvénytőke után 5.420.100 K., tehát körülbelül 180 százalék. Ebből a bruttó hasznóból az igazgatóság és a csekély számú tisztviselők fizetésére fordítottak 184.600 koronát, üzleti költségekre 478.890 koronát, állami bérletre 2.843.900 koronát, adóra 287.000 koronát. Tehát még e horribilis fizetések és költségek után fennmaradt 1.510.000 korona, az az a részvénytőkének több mint 40 százaléka. Ebből aztán jut az alapítónak 461.090 korona a külön tartalékalapra 321.000 korona, a részvényeseknek e bőséges kiosztás után még mindig jut 687.000 koronára, tehát a részvénytőke 15 százaléka. A társaság a busás osztalék ellenére a részvénytőkén kívül, mely teljesen állami óvadékban fekszik, szerzett már magának egy házat, mely 1.5 millióval szerepel a mérlegben. de testvérek között megér 3 milliót, van több mint 3 millió korona készpénz és bankletéte és 300.000 korona egyéb követelése. A társaság tehát vagyonát nyolc év alatt körülbelül megháromszorozta. Látható tehát, hogy az osztálysorsjáték kitünő üzlet. Nagyszerű dolga van a társaság igazgatóinak, alapítóinak, részvényeseinek, csak az osztálysorsjegyeket vásárló közönség károsodik évente megszámlálhatatlan milliókkal, mert vak bizalommal vásárolja az örökös csalódások után is ezeket az értéktelen papirokat.

* A munkaadók szervezkedése a munkások ellen. Az utóbbi években mutatózó sokszor jogosulatlan munkaszünetelések hova-tovább sürgőssé tették azt, hogy az eddig, a munkások hatalmas szervezetével szemben, védtelenül álló munkaadók saját védelmükről gondoskodjanak, ők maguk is szervezetté tömörüljenek össze, Szolnokon már egy éve van az önálló iparosoknak szervezete és derekasan is kitartanak amellet az iparosok, sőt annak hasznát már nem egyszer tapasztalták is. Szegeden éppen a napokban tömörültek szervezetté a munkaadók és most Debrecenben, ahol már két év óta különösen az építőipar szenvedett sok kárt, a folytonos sztrájkok miatt, indult meg hatalmas mozgalom a szervezkedés mellett. A mozgalmat az ottani kereskedelm és iparkamara vezeti és január hó első felében összehívja az érdekelt iparosokat és ezen az anketén fogják letárgyalni a szervezet céljait és módzatait. A szervezkedésről már szó esett az ottani ipartestület egyik előljárósági ülésén is, ahol azt élénk szimpatia fogadta.

* Adományok az árvaháznak. A Nagyvárad városi árvaház részére ujabb ismét több természetbeni adomány folyt be. Így adakoztak: Perczel Adolfné 1 zsák krumplit, 2 zsák zöldséget, 1 zsák káposztát; Polgár Gyuláné 1 zsák lisztet, Hunyady László malom 3 zsák lisztet, 25 kg. darát, 25 kg. árpakását; Adria malom 1 zsák 0 lisztet, 1 zsák 5. lisztet,

95 kg. rizskását, 25 kg. árpakását, 25 kg. köleskását; A püspökség 3 drb. nyulat; Erős Rezsóné 2 nyulat. A jótékony adományokért ez uton mond hálás köszönetet az árvák nevében az árvaház női választmányának elnökjé.

* **Utonálló osavargó.** A régi rablóvilágra emlékeztető vakmerő gaz támadás történt tegnap korán reggel a város egyik eléggé nyílt és forgalmas helyén, ami szomorú világot vet közbiztonsági állapotainkra. A kora reggeli órákban a Széles-utcán levő u. n. Apostolokházából, hol apácák gondozzák az elaggott szegényeket, két irgalmas nővér igyekezett a nagy templomba, szent misét hallgatni. — A Schlauch-park mellett, ahol állandóan rendőrnök kellene lenni, egy züllött csirkefogó megtámadta a két apácát. Az egyik irgalmas nővér a vakmerő, aljas támadástól annyira megrémült, hogy elájult. Ez azonban nem hozta ki sodrából a vakmerő gazembert, aki a másik apácát támadta meg s ki akarta kutatni a zsebét. Pénzt akart rabolni a szintén megrémült irgalmas nővértől, aki önfeláldozással, ingyen szolgálja a szegényeket. Az apáca azonban segélyért kiáltott, mire az elvetemült gazember bemene-kült a parkba. Ideje volna, hogy a rendőrség nagyobb gondot fordítson erre a környékre, ahol a kora reggeli órákban sokan járnak.

* **Az osztályosorsójáték** tegnapi húzásán a következő számokat húzták ki nyere-ménnyel:

30.000 koronát nyert: 58092.
25.000 koronát nyert: 13694.
3000 koronát nyertek: 1580 36347 66413.
2000 koronát nyertek: 30210 40948 50761 115757.
1000 koronát nyertek: 26196 30705 69414 86046 110412

A többi kihuzott számok 500 és 130 koronát nyertek.

A SZENT-LÁSZLÓ nyomdában legújabb divatu és legcsinosabb névjegyek, valamint a legszebb bál és esküvői meghívók, ugyszintén mindenféle nyomtatványo kjutányos árban készíttetnek a legszebb kivitelben.

IRODALOM.

Népnevelési Közlöny. A biharvármegyei Tanító Egyesület tanügyi lapja, a Népnevelési Közlöny, Bodnár János kitünő szerkesztésében tegnap jelent meg bő tartalommal. Vezető helyen Balogh Károly foglalkozik a »tanítók fizetés rendezésének szépség hibáival.« A tanítók egyenlő javadalmazása, az egységes alapfizetés és egyenlő korpótlék érdekében harcol. Dr Kovács S. János kereskedelmi igazgató ír megkapóan, gyönyörködtető modorban képzőt végzett unoka öcscsének. A tanítói állás fontosságát hangoztatja a ferde irányban haladó mindennel foglalkozó tanítókkal szemben. Rácz János ügyes költeménye után a krónikában a kintüntetett tanítókkal, a polgári iskolák reformjával, a kisegítők ügyével stb.-vel foglalkozik. A szakfelügyelet mellett (H. L.) *Kortsmáros* Lászlónak ismertetése, *Nagy* Lászlónak A gyermek tanulmányozás mai állapota c. művéről, általános érdekű. Külön kell felemlitenünk, hogy a Közművelődés c. országos tanügyi lap meg-hajtja zászlaját, külön elismerésben részesíti a fentjelzett lapot, s mintául állítja a kisebb ka-liberű tanügyi lapok elé. Mi a magunk részéről is örömmel látjuk helyi tanügyi lapunk fokoza-tos fölvirágzását.

SZÍNHÁZ.

A hét műsora.

Csütörtök: Vig özvegy.
Péntek: Cigánybáró.
Szombat: Lovag ur (ujdonság).
Vasárnap: Lovag ur.

Vigözvegy — Cigánybáró. Károlyi Leona, a színház primadonnája felgyógyulván, ma újra játszik. A szezon sláger darabját, a »Vig özvegyet« ismétlik meg ez alkalommal a primadonnával a címszerepben. Szívesen fo-gadja a közönség a keringő-király híres ope-rettjének a »Cigánybárónak« felelevenítését is a mi teljesen új betanulás mellett először meg-e szezonban. Saffit Károlyi Leona, Barinkait Toronyi Gyula énekli.

Lovag ur. Nap mint nap folynak a próbák Erdélyi Miklós rendezése mellett a legközelebbi ujdonságból, a »Lovag ur«-ból. A kedves, ötletekkel telt vígjáték előreláthatóan sok kellemes estét szerez a nagyváradi közönségnek. A szereposztás mintaszerűen sikerült a »Lovag ur« fogadtatása lelkes me-legnek ígérkezik. Az igazgatóság meghívta a szombati bemutatóra a szerzőt: *Csergő* Hugót, aki valószínűleg jelen is lesz a premiéren.

Első nagyváradi teigazdaság.

Nagyobb uradalmakkal kötött egyez-ség folytán naponta fejt

friss tejet

— mely minőségre minden keze-lést felülmul, — házhoz szállít bármily kis mennyiségben is.

Minden megmaradt tejmennyi-ségből technikai uton *kitünő tea vaját* állít elő, melynek minden darabjain a valódiságot a czégljelzés biztosítja

A tej kitünő minősége és táp-tartalma minden vidékről beszál-lított tejet felülmul s a kihordás pontossága minden gazdasszony előnyére szolgál.

Lefölözött, sütésre alkalmas tej literenként 8 fillér. — Nagyobb és állandó vételnél árkedvezmény.

Író, tejszin, turó, tejföl bármikor kapható. Megrendelés bármely kihordónál, vagy a Menház-utca háta mögött **Grünfeld Aron** lakásán, Liget-utca, 13. sz. a. eszközölhető.

EGYESÜLETEK.

Onkéntes tűzoltó egyeslet Tépén. Té-pén a múlt év végén alakították meg az ön-kéntes tűzoltó egyesletet. A jóváhagyás végett felterjesztett alapszabályokat tegnap küldte vissza a belügyminiszter. Az alapszabályokat a belügyminiszter kisebb módosításokkal hagyta jóvá.

TÁVIRATOK.

Az angol parlament.

Budapest, jan. 16. (Saját tud. távirata) Londonból jelentik: A Times jelenti félhivata-losan, hogy a király február 12-én személyesen fogja megnyitni a parlamentet. A megnyitásnál a királyné is jelen lesz.

Borzalmas földrengés.

Budapest, jan. 16. (Saját tud. táv.) Londonból jelentik: A múlt hétfőn d. u. borzasztó földrengés pusztított Jamaika szigetén, melynek fővárosa egészen el-pusztult. Emberéletben óriási a veszteség. Az összes lakosság szabad ég alatt tar-tózkodik s az inség óriási mértéket ölt. A katonai kórház elégett s az ott ápolt katonák közül 40-en elpusztultak. Az emberéletben való veszteséget 500-ra te-szik. Az eddig érkezett jelentések sze-rint a katasztrófa a San-Franciskóinál sokkal nagyobb volt.

MULATSÁG.

A 48-as népkör bálja. A nagyváradi 48-as népkör 1907. évi január hó 27-én (va-sárnap), a könyvtár alapja javára a Zöldfa-szálloda nagytermében házias táncmulatságot rendez. Belépti-dij: Személyjegy 2 korona. Családjegy 4 korona. Jegyek előre válthatók: Kovács Pál Gilányi-sor, Wallner Ferenc Ko-lozsvári-utca, Király Zsigmond Teleky-utca, Mezey János Körös-utca, Kiss Dávid Fő-utca, Nagy János Szent-János-utca, Frölich János fióközletében és a Réti Népkörben. A mulat-ság kezdete 8 órakor. Felülfizetések köszönet-tel fogadtatnak és hirdapilag nyugtáztatnak..

NYILTTÉR.

Egy éves önkéntességre

Előkészítő Tanfolyam.

F. évi február hó 20-án megnyi-lik elsőrendű középiskolai tanárok vezetése alatt a második.

Előkészítő tanfolyam,

amely f. é. június hó 20-áig tart.

Jelentkezhetni mindennap d. u. 2—5 órakor alulirt igazgatósági irodában.

Dénes Pál,

az Előkészítő Tanfolyam igazgatója
Tisza Kálmán-tér 3. szám.

SZERKESZTŐI PÓSTA.

K. P. Nagyvárad. Ugy erről, mint a leg-közelebb megtörténő többi kintüntetésekről is van tudomásunk, de ildomoságból még időelőttinek tartjuk a megírását.

VASUTI MENETREND.

Érvényes 1906. évi október 1-től.

Nagyvárad—Budapest						Nagyvárad—Kolozsvar						Püspök-Ladány—Debrecen—Ermihályfalva									
	Gy. v.	Gy. v.	Gy. v.	Sz. v.	Sz. v.		Gy. v.	Sz. v.	Sz. v.	Gy. v.		Gy. v.	Gy. v.	Sz. v.	Sz. v.	T. v.					
Nagyvárad ind.	4 15	2 38	8 43	11 36	11 09	Nagyvárad ind.	2 18	2 06	4 10	12 41	Püspök-Ladány ind.	11 20	5 50	1 24	4 00	2 24					
B.-Püspöki			8 52	11 47	11 19	V.-Velece	2 26	2 31	4 17	12 48	Debrecen	12 27	6 51	2 50	5 10	3 56					
Bors				11 54	11 26	F.-Vásárhely		2 42	4 18	12 59	Ermihályfalva	1 08	7 57	3 47	6 08	4 58					
M.-Keresztes				12 05	11 39	M.-Telegd	2 51	3 04	4 50	1 22	Ermihályfalva—Debrecen—Püspök-Ladány										
M.-Petert				12 17	11 51	Élesd	3 05	3 23	5 08	1 43		Sz. v.	Sz. v.	Gy. v.	Gy. v.	Sz. v.	Sz. v.				
B.-Ujfalva	4 52	3 18	9 21	12 29	12 05	Rév	3 26	3 50	5 33	2 11	Ermihályfalva ind.	10 43	6 09	8 02	3 14	5 15	9 14				
Sáp				12 47	12 25	Brátka		4 14	5 66	2 37	Debrecen	12 07	6 26	8 57	4 16	8 10	10 31				
Báránd				1 01	12 41	Bucsa		4 36	6 17	2 58	P.-Ladány	1 17		9 44	5 03	0 35	11 29				
P.-Ladány	5 39	4 03	10 01	1 45	1 19	Csucs	4 16	5 02	6 42	3 23	Debrecen—Nagy-Léta—Vértés										
Szolnok	7 32	5 39	11 38	3 49	3 44	B.-Hunyad	4 52	5 49	7 23	4 03		V. v.	V. v.	<th><th>V. v.</th><th>Sz. v.</th> </th>	<th>V. v.</th> <th>Sz. v.</th>	V. v.	Sz. v.				
Nagy-Káta	8 27	6 34	12 36	5 05	5 10	Kolozsvar	5 51	6 59	8 37	5 15	Debrecen ind.	9 35	4 31	N.-Léta-Vértés ind.		5 25	1 05				
B.-Pest	9 35	7 50	1 50	6 40	7 10						Sáránd	10 18	5 16	M.-Pályi		5 47	1 38				
											H.-Bagos	10 28	5 26	H.-Pályi		6 00	1 42				
											H.-Pályi	10 45	5 45	H.-Bagos		6 15	2 09				
											M.-Pályi	10 57	5 55	Sáránd		6 37	2 20				
											N.-Léta-Vértés	11 16	6 15	Debrecen	érk.	7 15	3 15				
											Szeghalom—P.-Ladány										
												V. v.	V. v.	<th><th>V. v.</th><th>V. v.</th> </th>	<th>V. v.</th> <th>V. v.</th>	V. v.	V. v.				
											Szeghalom ind.	10 20	5 50	P.-Ladány ind.		6 55	2 04				
											Füzes-Gyarmat	10 45	6 17	Szerp		7 45	2 40				
											B.-N.-Bajom	11 43	7 15	B.-Udvari		7 59	2 57				
											B.-Udvari	11 58	7 30	B.-N.-Bajom		8 22	3 19				
											Szerp	12 09	7 41	Füzes-Gyarmat		9 14	4 03				
											P.-Ladány	1 00	8 32	Szeghalom	érk.	9 35	4 28				
											Nagyvárad—Arad										
												Gy. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Arad—Nagyvárad.					
											N.-Várad ind.	6 02	10 20	4 45	7 10	Arad ind.	4 16	5 10	11 25	9	
											Ósi	6 12	10 30	4 56	7 20	Kétegyháza	5 00	6 14	12 34	10	
											Less	6 29	10 48	5 15	7 44	Csaba	5 48	6 56	1 38	4	
											Cséffa	6 44	11 03	5		Gyula	6 10	7 19	2 02	5	
											Szalonta	7 08	11 26	6		Sarkad	6 33	7 40	2 22	5	
											Kötegyán	7 28	11 44	6 24	9 22	Kötegyán	6 43	7 51	2 32	6	
											Sarkad	7 39	11 54	6 33	9 38	Szalonta	7 08	8 20	2 57	7	
											Gyula	7 59	12 00	6 57	10 09	Cséffa	7 26	8 40	3 15	7	
											Csaba	11 13	2 05	7	4 32	Less	7 43	9 02	3 33	7	
											Kétegyháza	11 30	2 34	7 57	5 03	Ósi	7 59	8 19	3 49	8	
											Arad	12 12	3 29	9 00	6 05	N.-Várad	8 10	9 30	4 00	8	
											Székelyhid—Margitta—Sz.-Somlyó.										
												V. v.	Sz. v.	<th><th>Sz. v.</th><th>V. v.</th> </th>	<th>Sz. v.</th> <th>V. v.</th>	Sz. v.	V. v.				
											Székelyhid ind.	9	46	6	40	Szil.-Somlyó ind.	3	18	1	29	
											A.-Keresztur	10	30	7	22	Sz.-Nagyfalu	3	43	2		
											V.-Ábrány	10	44	7	35	Ipp	4		2	18	
											Monos Petri	10	55	7	45	Széplak	4	35		55	
											Margitta	11	40	8	04	Bályok	4	47	3	08	
											Felső-Ábrány	11	54	8	17	Száldobágy	5	01	3	24	
											Száldobágy	12	19	8	37	Felső-Ábrány	5	19	3	44	
											Bályok	12	37	8	50	Margitta	5	38	4	22	
											Széplak	1	00	9	12	Monos-Petri	5	48	4	33	
											Ipp	1	30	9	40	V.-Ábrány	5	58	4	44	
											Sz.-Nagyfalu	1	54	9	59	A.-Keresztur	6	11	4	58	
											Szil.-Somlyó	18	10	22	Székelyhid	6	50	5	39		
											Gyoma—Nagyvárad.										
												V. v.	Sz. v.	<th><th>Sz. v.</th><th>V. v.</th> </th>	<th>Sz. v.</th> <th>V. v.</th>	Sz. v.	V. v.				
											Nagyvárad ind.	5	47	1	30	Gyoma ind.	3	40	2	0	
											Ósi	6	07	1	44	Déva-Ványa	4	37	3	6	
											Uj-Palota	6	22	1	59	Körös-Ladány	5	13	4	2	
											Gyires	8	40	2	16	Szeghalom	5	40	4	3	
											Körös-szeg	7	01	2	35	Vésztő	6	12	5	2	
											Szakáll	7	39	3	03	Köt	6	38	5	52	
											Nagy-Tóti	7	55	3	19	Iráz	6	52	6	07	
											Komádi	8	25	3	45	Komádi	7	10	6	38	
											Iráz	8	42	4	02	Nagy-Tóti	7	22	6	50	
											Köt	9	14	4	25	Szakáll	7	48	7	23	
											Vésztő	9	40	5	02	Körös-szeg	8	11	7	47	
											Szeghalom	10	26	5	45	Gyires	8	33	8	12	
											Körös-Ladány	10	47	6	02	Uj-Palota	8	47	8	27	
											Déva-Ványa	11	42	7	00	Ósi	9	03	8	6	
											Gyoma	12	23	7	44	Nagyvárad	9	20	9	05	
											Nagyvárad—Belényes—Vaskóh—Belényes—Nagyvárad.										
												V. v.	Sz. v.	<th><th>Sz. v.</th><th>V. v.</th> </th>	<th>Sz. v.</th> <th>V. v.</th>	Sz. v.	V. v.				
											Nagyvárad ind.	4	02	2	00	Vaskóh-Barest ind.	4	02	2	00	
											Várad-Velece	4	14	2	13	Lunka-Rézbánya (f.m.h.)	4	14	2	13	
											Rontó 2 sz. órh. (f.m.e.h.)	4	28	2	29	Rieny 26 sz. órh. (f.m.h.)	4	40	2	42	
											Félix-Fürdő (m.h.)	4	40	2	42	Szudries	4	51	2	54	
											Kardó (m.h.)	5	10	3	20	Dragonyesd 24 ó. (f.m.h.)	5	20	3	31	
											Nyárló	5	31	3	44	Belényes	5	43	3	56	
											Magyar-Gyepes (m.r.h.)	5	52	4	06	Borz (f.m.h.)	6	01	4	17	
											Tasádfő (m.h.)	6	09	4	30	Sonkolyos (f.m.h.)	6	09	4	30	
											Drág-Cséke	6	28	4	51	Belényes-Ujlak (m.h.)	6	41	5	12	
											Magyar-Cséke (f.m.h.)	6	56	5	39	Borz (f.m.h.)	7	22	6	16	
											Magyar-Cséke (f.m.h.)	7	36	6	21	Belényesörvényes	7	56	6	28	
											Dused (f.m.h.)	8	09	6	56	18. sz. órh. (f.m.h.)*	8	09	6	56	
											Szombatság-Rogoz	8	25	7	13	Sólyom	8	37	7	26	
											Hollód	8	37	7	26	Kárász-Megyer	9	03	7	52	
											Gyánta (m.h.)	9	03	7	52	Ludás	9	17	8		
											Sólyom	9	24	8	Békés-Köröspart	9	24	8			
											Belényesörvényes	9	38	8	" Széchenyi-tér	9	38	8			
											18. sz. órh. (f.m.h.)*	9	49	8	" aegv.	9	49	8			
											Dused (f.m.h.)	9	49	8	Vásáros-Megyer	9	49	8			
											Magyar-Cséke (f.m.h.)	9	49	8	Békés-saba kitérő	9	49	8			
											Drág-Cséke	9	49	8	Piacz-tér	9	49	8			
											Tasádfő (m.h.)	9	49	8	Békés-saba közrakt.	9	49	8			
											Magyar-Gyepes m.r.h.)	9	49	8							
											Nyárló	9	49	8							
											Kardó (m.h.)	9	49	8							
											Félix-Fürdő (m.h.)	9	49	8							
											Rontó 2 sz. órh. (f.m.e.h.)	9	49	8							
											Várad-Velece										

Meghívó.

A Gazdasági és Iparbank részvénytársaság
Nagyváradon 1907. évi február hó 3-án d.
e. 10 órakor tartja saját üzlethelyiségében

XVI. évi rendes közgyűlését,

melyre a t. részvényesek ezennel meghivatnak.

Tárgysorozat:

1. Az igazgatóság és felügyelő bizottság jelentése; az 1906. évi mérleg előterjesztése, a tiszta nyereség mikénti felosztása felett való határozathozatal és a felmentvény megadása.

2. A felügyelő bizottság díjazásának megállapítása az 1907. évre.

3. A felügyelő bizottság és 8 igazgatótanácsos választása.

Nagyvárad, 1907. január hó 14.

Az igazgatóság.

Minden részvényes, ki a közgyűlésen részt venni kíván, tartozik a közgyűlést megelőző nap déli 12 óráig legalább négy héttel előbb már nevére átírt részvényeit az intézetnél letenni.

16711—1906.

Árverési hirdetményi kivonat.

A nagyváradai kir. járásbíróság mint tkvi hatóság közhírré teszi, hogy a kir. kincstár végrehajthatónak, Madarász Sándor és neje Eszenyi Agnes k.-apáti lakos végrehajtást szenved elleni végrehajtási ügyében a nagyváradai kir. törvényszék területén levő k.-apáti 471. sz. betétben A. I. 1-2. sorszám alatt felvett szántóból álló jóságtestre 479 korona kikiáltási árban, továbbá a kőröszegapáti 150. számú betétben A. I. 1-3. sorszám alatt felvett beltelkes házból, kertből és közös legelő járandóságából álló jóságtestre 716 korona kikiáltási árban, végre ugyancsak a k.-apáti 150. sz. betétben A. I. 1. sorsz. alatt felvett szőlőből álló jóságtestre 62 korona kikiáltási árban a végrehajtási árverést elrendelte, s annak fogantatására határnapul 1907. évi február hó 1-ső napjának d. u. 4 óráját K.-Apáti községéhez kitzítte.

Az árverésre kített ingatlanok szükség esetén a kikiáltási áron alul is el fog adatni. A 150. sz. betétszámú ingatlanokra Bereczki Miklós javára és a 471. sz. betétszámú ingatlanra Madarász Bálint javára első helyen bekebelezett hasznélvezeti jogok az árverés által nem érintettek.

Árverezni szándékozók tartoznak a kikiáltási ár 10 százalékát készpénzben, vagy óvadékképes értékpapirokban letenni.

Az árverési feltételek a kir. törvényszéknél, mint telekkönyvi hatóságnál és K.-Apáti község előjáróságánál tekinthetők meg.

Nagyvárad 1906. évi okt. hó 5-ik napján. Kir. törvényszék, mint tkvi. hatóság.

Istók,

kir. törvényszéki albiró.

Közgyűlési meghívó.

A Központi takarékpénztár részvénytársaság, Nagyváradon III. évi rendes közgyűlését folyó évi január hó 26-ik napján délután 4 órakor üzlethelyiségében fogja megtartani, melyre a részvényeseket tisztelettel meghívjuk.

A közgyűlés tárgyai:

1. Igazgatóság és felügyelő bizottság jelentése

2. Az 1906. évi zárszámadások, mérleg, veszteség-nyereség számla előterjesztése.

3. Az igazgatóság és felügyelő bizottság részére felmentvény megadása.

4. Határozathozatal az évi nyereség felosztására vonatkozólag.

5. Az igazgatóságba 10 tag választása 4 évre, a felügyelő bizottságba 5 rendes és 1 póttag választása 1 évre és az igazgató tanácsba 11 tag választása 4 évre. Nagyvárad, 1907. január hó 8.

Az igazgatóság.

Jegyzet: Alapszabályaink 12-ik §-a szerint a közgyűlésen csak az a részvényes gyakorolhatja jogát, ki részvényeit szelvényekkel együtt a közgyűlést megelőző nap déli 12 órájáig a társaság pénztáránál leteszi.

Belépési felhívás.

A „Polgári takaré- és segély-szövetkezet”
1907. január 1-én nyitja meg
12-ik évtársulatát.

A szövetkezet kizárólag azon célnak szolgál, hogy kötelező heti befizetések által, apró tőkék gyűjtésével fejlessze és ápolja a takarékosági szellemet, lehetővé teszi, hogy kisebb összegek is gyümölcsöző tőkévé nőhessenek s így mindazoknak, kik keresetüknek csak kis részét tudják félre tenni, szövetkezetünk valóságos gyűjtőpénztára.

A kötelező heti befizetés minden jegyzett üzletrész után 20 fillér, mely 3 évig, vagyis 156 héten át fizetendő, mely idő lejártá után az összegyűjtött tőke osztalékkal együtt kiadatik.

Tagok felvétele s az új törzsbetéli könyvecskék kiadása mai naptól kezdve d. e. 9—12-ig, d. u. 3—5 óráig a szövetkezet hivatalos helyiségében (Kossuth Lajos-utca 4. sz.) eszközöltetik.

Nagyvárad, 1906. november 6.

Az igazgatóság.

A 12-ik évtársulat befizetési napjai:

Hétfőn délután . . . . . 3—5-ig,
Csütörtök délután . . . . . 3—5-ig

Egy két jó családból való,
2—3 középiskolát végzett fiu
fizetéssel felvétetik

tanulónak

a Szent László nyomdában.

Meghívó.

A Biharmegyei Takarékpénztár Nagyváradon 1907. évi január hó 26-án délután 3 órakor, az intézet helyiségében, Kossuth Lajos-utca 3. szám alatt tartja meg

XXXV. évi rendes közgyűlését,

melyre a t. c. részvényesek ezennel tisztelettel meghivatnak.

Tárgysorozat:

1. Az igazgatóság és felügyelő bizottság jelentése a mérleg bemutatásával és határozat hozatala a nyereség hovatartozása és intézkedés a felmentvény megadása iránt.

2. Két igazgatósági tag választása.

3. A választmány alapszabályszerű kiegészítése.

4. Esetleges indítványok előterjesztése és tárgyalása az alapszabályok 48. szakasza értelmében.

Azon t. c. részvényesek, a kik a fenti közgyűlésen részt venni óhajtanak, tartoznak az alapszabályok 48. szakasza értelmében három nappal a közgyűlést megelőzőleg részvényeiket a Biharmegyei Takarékpénztárnál, Nagyváradon letéteményezni.

Az évi mérleg és a felügyelő bizottság jelentése mai naptól kezdve az intézet helyiségében megtekinthető Nagyvárad, 1907. évi január hó 15-én.

A Biharmegyei Takarékpénztár
igazgatósága.

HIRDETÉSEK

jutányos árban

felvétetnek a

„TISZÁNTÚL”

kiadóhivatalában.

Nagyvárad város

VILLAMOS MŰVE

Értesíti a n. érd. izzólámpa körtéket tart raktáron 3 legfeljebb 3-4 watt fogyasztással gyertyánként, melyek legolcsóbb áron kaphatók. A sima izzólámpa ára darabonként 72 fillér, homályos (matt), színes fényképész-lámpák és mindennemű izzólámpa különlegességek ugyancsak kartell áron kerülnek eladásra. Ugyancsak kaphatók nernst-lámpák és osmium-lámpák gyertyánként 1-5 watt fogyasztással.

Csillárok, és villamosmotorok eredeti gyári árak mellett kaphatók. A villamos mű igazgatósága elvállalja

→ villamosvilágítási ←

erőátviteli berendezések felszerelését, bővítését, átalakítását, javítását, izzólámpák kezelését, hozzátartozó szénpálcák szállítását, berakását és minden e szakmába vágó munkálatokat a legolcsóbb ár mellett

Nagyobb megrendeléseknél megfelelő engedmény. Költségvetés ingyen.

Tisztességes kiszolgálás mellett ajánlunk részletre

kizárólag jobb minőségű ruházati cikkeket

Tisztelettel

KLEIN GÉZA és ÖDÖN

écs és divatruháza Nagyvárad, Fő-utca, a Széchényivel szemben.

Női, leány, és gyermek-felöltöket, valamint férfi és fiu téli kabátokat és ruhákat készen vagy méret után. Nagyválaszték mindennemű costum, ruha, pongyola és blouz-szövetekben, ugyszintén finom fekete és világos divatelmékben. Legnagyobb raktár pamut és cérna-vásznakban, kitűnő kanavász. Raktáron tartunk teljes menyasszonyi kelengyékot minden árban, ugyszintén férfi-, gyermek fehérneműt, valamint harisnyákat. — Összes szoba-berendezési cikkek kaphatók, ugymint: ágygarnitúrák, függönyök, paplanok, matrácok stb.

Szörme áruk, barkettek és trikot alsó szoknyák.

Gyászruhák megrendelhetők, 6 óra alatt elkészíttetnek.

Olcsó árak!

Tessék meggyőződni!

Olcsó árak!

Magyar élet- és járadék-biztosító intézet mint szövetkezet Budapesten,

VI., kerület, Teréz-körút 52.

A szövetkezet elnöke gróf SZÉCHÉNYI ALADÁR.
Az igazgatóság: Báró Rudnyánszky József elnök, Dénes Tibor, Forrai Miklós, gyömrői Gyömrői Aurél, gróf Török József, Vargha Sándor vezérigazgató.

Az intézet szövetkezeti alapra lévén fektetve, az össznyereség a biztosított tagok tulajdonát képezi és annak 70 százaléka teljesített díjfizetések arányában a tagok közt felosztatik.

Az intézet az életbiztosítás összes nemeit műveli jutányos díjak és előnyös feltételek mellett. Ajánlja különösen a halál esetére szóló biztosítást a családi ellátására, a kölcsönös biztosítást a házasársak részére, a halál és elérés esetére szóló vegyes biztosítást, kiházasítási biztosítást leányok részére, esetleg nevelési járadékkal kapcsolatosan és a nyugdíjbiztosítás különböző nemeit.

A földbirtokos-osztály igényeinek kielégítésére az intézet jelzálogbiztosítást is nyújt, mely lehetővé teszi, hogy a biztosított fél halálával a jelzálogkölsön törlesztetik és a birtok természetesen száll át az örökösre. — A Máv. alkalmazottainak életbiztosítási díjait az igazgatóság hivatalból vonjale. Ezen biztosítások után a szövetkezet elengedi a kötvényilletéket és a kamatpótlékot. *Bővebb felvilágosításokkal készséggel szolgál ugy helyben, mint vidékre az intézett nagyváradai képviseletének vezetője.*

Mikes Ödön Nagyvárad, Deák Ferencz-utca 1. Kereskedelmi palota.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.

SZENT LÁSZLÓ KÖNYVNYOMDA

Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 3. szám

Művek

folyóiratok, hírlapok,
vonalzatok,
gazdasági nyomtatványok,
egyházi, községi
és egyéb
hivatalos nyomtatványok,
körlevelek,
levélborítékok.

Elvállal és készít:

izléses kivitelben
mindennemű

nyomdai munkákat

jutányos árak mellett.

Vidéki rendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Levélfeljek,

számlák, falragaszok,
báli meghívók,
táncrendek, etlapok,
naptárak,
palackfeliratok,
névjegyek.

gyászlapok
stb. a nyomdai szakba
vágó nyomtatványok
készítése.

A lat. és gör. szert. kath. egyházmegyei nyomtatványok

raktára.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.